

Observații pe marginea proiectului Codului electoral publicat pe pagina web a Parlamentului.

Asociația “ADEPT” a luat în considerație remarcile și propunerile PROMO-LEX și s-a referit doar la anumite aspecte ale proiectului.

Articolele proiectului	Comentarii	Propunerile ADEPT
Articolul 1. Noțiuni generale <i>agitație extraelectorală</i> - apeluri, declarații, acțiuni de desemnare a candidaților în alegeri, pregătirea și colectarea semnăturilor pentru susținerea acestora, inclusiv toate aceste acțiuni întreprinse de însuși candidatul desemnat, precum și acțiunile de pregătire și colectare a semnăturilor pentru inițierea unui referendum;	Dacă agitația electorală are <i>scopul de a-i determina pe alegători să-și dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali</i>, atunci <i>desemnarea candidaților și colectarea semnăturilor</i> reprezintă agitație preelectorală, nicidecum extraelectorală. În această ordine de idei, este de menționat că agitația extraelectorală poate avea loc în în perioada extraelectorală, care este definită de Legea cu privire la publicitate nr. 62 din 17.03.2022 după cum urmează: perioadă extraelectorală – perioada de timp din care este exclusă perioada electorală prevăzută la art.1 din Codul electoral nr.1381/1997.	Remarca ADEPT Propunerea este de a substitui noțiunea agitație extraelectorală cu noțiunea agitație preelectorală

Articolul 1. Noțiuni generale <i>alegeri anticipate</i> – alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova ori în cazul reorganizării administrativ-teritoriale la nivel de țară;	Noțiunea este confuză. Ea se referă în mod expres doar la alegerile parlamentare și prezidențiale anticipate. Nu face vreo referință la alegerile locale, deși reorganizarea administrativ-teritorială ar putea fi un pretext pentru alegerile locale anticipate. Însă, de fapt, alegerile locale anticipate nu pot fi provocate după o eventuală reorganizare administrativ-teritorială. Acest lucru a fost stabilit de Curtea Constituțională, în Hotărârea nr.10 din 19.02.2002. CC a statuat că mandatul de 4 ani al organelor administrației locale, stabilite de Codul electoral, nu poate fi întrerupt, inclusiv din cauza reorganizării administrativ-teritoriale.	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>alegeri anticipate</i> - alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova
Articolul 1. Noțiuni generale <i>alegeri nevalabile</i> – alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care: - au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale în cazul alegerilor parlamentare, la primul tur de scrutin în cazul alegerilor prezidențiale sau în cazul referendumurilor;	Noțiunile ar trebuie să fie compacte. Potrivit DEX: Noțiune - <i>formă logică fundamentală a gândirii omenești care reflectă caracterele generale, esențiale și necesare ale unei clase de obiecte.</i>	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>alegeri nevalabile</i> - alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care rata participării alegătorilor s-a dovedit a fi sublimita stabilită.

- în anumite circumscripții au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale în cazul alegerilor locale; - au participat mai puțin de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale în cazul turului al doilea de scrutin.		
Articolul 1. Noțiuni generale <i>alegeri noi</i> – alte alegeri decât alegerile anticipate și cele parțiale;	Definirea prin excludere e acceptabilă dacă tipurile excluse sunt eshaustive. În cazul dat din categoria alegerilor excluse în mod expres fac parte alegerile anticipate și parțiale. Se face abstracție de faptul că mai sunt definite și alegerile generale, nevalabile, nule, care nu pot fi <i>alegeri noi</i>.	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>alegeri noi</i> – alegeri organizate pentru suplinirea organelor electivă ale administrației publice locale până la sfârșitul mandatului de 4 ani.
Articolul 1. Noțiuni generale <i>colector</i> - membru al grupului de inițiativă care colectează semnături în susținerea candidatului desemnat la o funcție electivă, inclusiv în susținerea propriei candidaturi, sau în vederea inițierii unui referendum;	Noțiunilor consacrate în DEX nu e bine să le dăm alte sensuri. Potrivit DEX: <i>Colector</i> - (despre vase, tuburi, bazine) în care se adună, se colectează gaze sau lichide.	Remarca ADEPT În cazul de față se vrea definirea persoanei care colectează semnături, deci noțiunea trebuie precizată – <i>colector de semnături</i>
Articolul 1. Noțiuni generale <i>competitori electorali</i> – partidele politice, blocurile electorale, concurenții electorali, candidații	După ce a fost definită, noțiunea de <i>competitori electorali</i> nu se mai regăsește în textul Codului electoral.	Remarca ADEPT Noțiunea de <i>competitori electorali</i> poate fi omisă.

desemnați, grupurile de inițiativă, precum și participanții la referendum care participă și/sau beneficiază de susținerea financiară (materială) a campaniei electorale și/sau a activității acestora, inclusiv care desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare;		
Articolul 1. Noțiuni generale <i>concurenți electorali:</i> a) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și care sunt înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare; b) candidații pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și partidele politice și blocurile electorale care i-au desemnat, înregistrați de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor prezidențiale; c) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și care sunt înregistrate de consiliile	Noțiune - <i>formă logică fundamentală a gândirii omenești care reflectă caracterele generale, esențiale și necesare ale unei clase de obiecte.</i>	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>concurenți electorali</i> – denumire generică pentru partidele politice, blocurile electorale și candidați independenți, înregistrați de organele electorale pentru participarea la alegeri.

electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale.		
Articolul 1. Noțiuni generale <i>declarație de ședere</i> – procedură prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor pentru a fi inclus în lista electorală de bază;	Declarația nu poate fi o procedură, fiindcă ultima reprezintă <i>o totalitate de acte</i> , iar declararea de ședere e un act unic.	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>declarație de ședere</i> – acțiune prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor pentru a fi inclus în lista electorală de bază.
Articolul 1. Noțiuni generale <i>degrevare</i> - atragere în calitate de funcționar electoral în cadrul activității organelor electorale, prin reducerea parțială a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și al prezentului cod;	DEX definește degrevarea drept reducere a sarcinilor sau obligațiilor impuse unei persoane fizice sau a unei instituții. În cazul prezent degrevarea înseamnă că reducerea sarcinilor precede atragerea în calitatea de funcționar electoral și nu invers.	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>degrevare</i> - reducerea parțială a sarcinilor și atribuțiilor la locul permanent de muncă, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și al prezentului cod cu scopul atragerii în calitate de funcționar electoral în cadrul activității organelor electorale.
Articolul 1. Noțiuni generale <i>localitate</i> – unitate administrativ-teritorială organizată conform legii (raion, municipiu, oraș, sector, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special);	DEX definește localitatea drept <i>așezare omenească formând o unitate administrativă</i> . Localitatea nu poate fi nume generic pentru unitățile administrative, ci invers unitatea administrativă este nume generic pentru (raion, municipiu, oraș, sector, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special). Mai mult, Codul prevede că secții de votare se deschid în localități de peste	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>localitate</i> - <i>așezare omenească formând o unitate administrativă primară</i> .

	hotare, unde nu sunt <i>raioane</i> și <i>unități administrativ-teritorială cu statut special</i>	
Articolul 1. Noțiuni generale	Articolul 41(b) se referă la votarea cu certificatul de drept de vot , poate e cazul ca noțiunea respectivă să fie definită	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>certificat de drept de vot</i> - certificat eliberat de secția de votare alegătorului înscris în lista electorală de bază, la cererea acestuia motivată de lipsa din zona de abitație, pentru a putea vota în ziua alegerilor la orice secție de votare din circumscripția respectivă, în baza listei suplimentare.
Articolul 8. Ziua alegerilor (1) Alegerile au loc într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării sau al localității respective. (2) Prin derogare de la alin. (1), alegerile în unele circumscripții electorale sau secții de votare pot fi desfășurate, din motive obiective, pe parcursul a două zile (sâmbătă și duminică), fapt ce se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor. (3) Procedurile electorale detaliate ce vizează securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității pe parcursul a două zile a buletinelor de vot utilizate și a	Poziția exprimată anterior de Promo-Lex este corectă! Ce se înțelege prin motive obiective? Este vorba despre cataclisme meteo sau de altă natură care îngreunează procesul votării sau necesită pauze îndelungate? Dacă e așa atunci trebuie introdusă stare de urgență și stopate alegerile. La modul practic votarea timp de 2 zile poate fi oportună în megalopolisurile din străinătate, dar votarea a doua zi este binevenită dacă la închiderea secției de votare nu au reușit să voteze cei ce făceau coadă.	

celor neutilizate, regulile privind asigurarea confidențialității informației din listele electorale cu privire la participarea alegătorilor la votare, monitorizarea video etc. se stabilesc prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.	În cazul dat se propune să se recurgă la prezumție, anticipând ceea ce nu se știe dacă se ve întâmpla Cât voluntarism poate întruni constatarea intervenirii motivelor obiective?	
Articolul 11. Principiul stabilității raporturilor electorale (1) Sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale nu pot fi modificate decât cel puțin cu un an înainte de scrutinul național. (2) Proiectele actelor normative pentru modificarea Codului electoral se transmit spre avizare Comisiei Electorale Centrale.	În partea generală a Codului electoral interdicția privind modificarea sistemului electoral și a constituirii circumscripțiilor electorale este exagerată. Nu este definit scrutinul național! Interdicția referitoare la constituirea circumscripțiilor are sens exclusiv în cazul modificării sistemului electoral pentru alegerile parlamentare, în special când se trece la sistemul electoral uninominal sau mixt, nu și invers. Actualmente, alegerile parlamentare și prezidențiale au loc în circumscripția națională și nu contează design-ul circumscripțiilor administrative. Interdicția nu e relevantă pentru alegerile locale, dimpotrivă ea potae deveni un impediment pentru reforma administrativ-teritorială.	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: (1) Sistemul electoral pentru alegerea Parlamentului și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale nu pot fi modificate decât cel puțin cu un an înainte de scrutinul național.

Articolul 17. Sistemul organelor electorale (3) Consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea sunt organele electorale care activează permanent, de regulă, în cadrul circumscripțiilor electorale de nivelul al doilea. Activitatea permanentă a consiliilor electorale de nivelul al doilea este asigurată în condițiile art. 35 alin. (3).	Se presupun și abateri de la regulă? Dacă consiliile electorale de circumscripție sunt permanente, atunci și circumscripțiile ar trebui să fie permanente, lucru prevăzut la Art. 34 (1). Art.35 (3) prevede că doar președintele consiliului electoral de circumscripție activează permanent, având statut de funcționar public. Nu e clar ce statut vor avea ceilalți membri ai CECir. ? Dacă CECir este un organ colegial, atunci toți membrii ar trebui să aibă același statut, iar conducerea acestuia ar trebui să fie aleasă de membrii însăși. De exemplu, toți membrii CEC-ului permanent vor avea statut de demnitari, iar dintre membrii CECir doar președintele este funcționar public, iar ceilalți nici măcar nu e clar ce statut vor avea. (5) ????	Remarca ADEPT E nevoie de clarificări suplimentare.
Articolul 20. Constituirea, componența și mandatul		Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează:

membrilor Comisiei Electorale Centrale (1) Membrii comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează: a) un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova; b) doi membri sunt numiți de către Consiliul Superior al Magistraturii; c) doi membri sunt numiți de către Guvern; d) doi membri sunt numiți de către Parlament, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției.	La numirea membrilor CEC e necesară deminuarea influenței politice și echilibrarea acesteia. Acest lucru este posibil doar dacă cei numiți de CSM și opoziție ar avea majoritatea. Nu poate fi respectată reprezentarea proporționalității a majorității și opoziției la numirea a 2 membri. Lucrurile trebuie spuse fără echivoc – câte un membru numit de majoritate și de opoziție.	(2) Membrii comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează: e) un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova; f) trei membri sunt numiți de către Consiliul Superior al Magistraturii; g) un membru este numit de către Guvern; h) doi membri sunt numiți de către Parlament, unul din partea opoziției.
Articolul 25. Atribuțiile generale ale Comisiei Electorale Centrale i) constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea cu statut permanent și numește în funcție președinții acestor consilii în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public;	Din textul proiectului reiese că, de fapt, consiliile electorale de nivelul II nu sunt permanente, întrucât la fiecare scrutin sunt reînnoite, cu excepția președintelui consiliului, care fiind numit de CEC devine funcționar public. Nu e corect să punem semnul egalității între președintele permanent și consiliul permanent.	

Art.27 Atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală d) constituie circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție, supraveghează activitatea organelor electorale ierarhic inferioare;	Dacă circumscripțiile și consiliile electorale sunt permanente, atunci de ce acestea ar trebui constituite de fiecare dată în perioadele electorale? Ar avea sens să se specifice că este vorba doar despre circumscripțiile și consiliile de nivelul I.	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: d) constituie circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție de nivelul I, supraveghează activitatea organelor electorale ierarhic inferioare;
Articolul 28. Conlucrarea Comisiei Electorale Centrale cu alte entități în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor 3) Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene: b) asigurarea numărului necesar de personal și acordarea asistenței logistice în procesul de constituire și funcționare a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate;	Cum ar putea MAEIE să asigure numărul necesar de personal la constituirea birourilor electorale, dacă în Italia, de exemplu, pot fi constituite peste 30 secții de votare? MAEIE ar trebui să asigure birourile cu cel puțin vreo 200 de persoane. Este reală această cerință imperativă?	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: b) asigurarea numărului necesar de personal și acordarea asistenței logistice în procesul de constituire și funcționare a birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite pe lângă misiunile diplomatice.
Articolul 34. Constituirea circumscripțiilor electorale (1) Comisia Electorală Centrală constituie circumscripțiile		

electorale permanente care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova, unității teritoriale autonome Găgăuzia, municipiilor Chișinău și Bălți. În condiții similare, comisia constituie circumscripții electorale de nivelul al doilea pentru secțiile de votare din străinătate și cele pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria). (2) Cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisia Electorală Centrală aduce la cunoștință publică denumirea și numărul de ordine atribuit circumscripțiilor electorale de nivelul al doilea. (3) Circumscripțiile electorale de nivelul întâi corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi ale Republicii Moldova și se constituie în condițiile stabilite de titlul V și capitolul XV.	Dacă circumscripțiile electorale sunt permanente, atunci ele se constituie o dată pentru o perioadă indefinită, până la eventuala schimbare a organizării administrativ-teritoriale. Același lucru se referă și la circumscripțiile din străinătate și Transnistria. În acestea din urmă se poate schimba doar numărul secțiilor de votare și adresa acestora. Este necesar ca odată cu începerea perioadei electorale CEC să re-aducă la cunoștință denumirea și numerotarea circumscripțiilor, care a fost stabilite o dată. Nu este clar prin ce se deosebesc principial circumscripțiile electorale de nivelul II de cele de nivelul I pentru ca primele să fie permanente, iar cele din urmă nepermanente. Ambele tipuri de circumscripții se constituie în hotarele unităților administrativ-teritoriale de nivelul respectiv, fiind relativ constante în timp.	
---	---	--

Articolul 35. Constituirea consiliilor electorale de circumscripție (1) Comisia Electorală Centrală constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, care activează permanent, sunt formate dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane. (2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, referendumurilor republicane și alegerilor locale generale, componența nominală a consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea se confirmă de către Comisia Electorală Centrală. (3) În componența consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea activează, cu statut permanent, președintele acestuia, care este numit în funcție de către Comisia Electorală Centrală, fiind supus reglementărilor Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. (4) Ceilalți membri ai consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea sunt desemnați cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, după cum urmează:	Consiliile electorale de circumscripție sunt organe colegiale, ele ar putea activa permanent, dacă ar fi prescrisă procedura de adoptare a deciziilor, inclusiv între perioadele electorale. Aceste lucru nu este prevăzut!	
---	--	--

a) doi membri sunt desemnați de către judecătoria în a cărei rază se află consiliul electoral de circumscripție respectiv; b) doi membri sunt desemnați de către consiliul local de nivelul al doilea, după caz, de Adunarea Populară a Găgăuziei, în a cărei rază se află consiliul electoral de circumscripție respectiv; c) câte unul este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament. (5) În cazul alegerilor și referendumurilor locale, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, după caz de Comisia Electorală Centrală. Consiliile electorale respective se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane, cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua scrutinului.	De fapt, activează permanent președintele CECir, care este funcționar public, iar ceilalți membri sunt numiți din nou, de fiecare dată când e nevoie de organizat alegeri. Referendumurile locale în orașe, sate, raioane, UTA Găgăuzia pot avea loc ad-hoc, atunci când apare necesitatea soluționării problemelor locale. Articolul 216 (2) afirmă că <i>“Referendumul local nu poate avea loc în ziua alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale generale, de asemenea, cu 60 de zile</i>	
--	--	--

(10) În perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.	<i>înainte și cu 60 de zile după ziua desfășurării alegerilor. În aceeași zi și aceeași localitate nu pot avea loc două referendumuri locale</i>". Evident, referendumurile locale pot avea loc doar în perioade, când consiliile electorale de circumscripție de nivelul II sunt dizolvate potrivit art. 46. Deci, consiliile electorale de nivelul II nu pot adopta decizii de constituire a consiliilor electorale pentru desfășurarea referendumurilor locale? Între perioadele electorale consiliile electorale de nivelul II nu pot adopta decizii, fiindcă sunt dizolvate potrivit art.46, dar au președinte permanente, care nu are aparat (art. 36)?	
Articolul 37. Atribuțiile consiliului electoral de circumscripție (1) În perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții.... (2) Președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea exercită următoarele atribuții:...	Din conținutul art.37 desprindem că consiliile electorale de circumscripția au atribuții doar în perioada electorală, iar președinții consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II au atribuții, probabil, și între perioadele electorale?	

Articolul 38. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare (5) În cazul alegerilor locale noi, parțiale, al referendumului local, când nu se constituie consiliu electoral de circumscripție de nivelul al doilea, secțiile de votare și birourile electorale ale acestora se constituie de către consiliul electoral de circumscripție de nivelul întâi.	Acest item al art.38 contrazice statutului de organ permanent al consiliului electoral de nivelul II. De ce s-ar constitui consiliul electoral de nivelul II, dacă acestea sunt permanente.	
Articolul 44. Acordarea de sprijin și asigurarea tehnico-materială a activității consiliilor și birourilor electorale (3) În afara perioadei electorale, autoritățile administrației publice locale pun la dispoziția președintelui consiliului electoral de nivelul al doilea un sediu pentru activitatea permanentă a acestuia.	Iată și dovada că nu consiliul electoral de nivelul II este permanent, ci doar președintele acestuia.	
Articolul 45. Degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocarea funcționarilor electorali. Modalitatea de remunerare și garanțiile funcționarilor electorali		Remarca ADEPT Propunerea este de a defini după cum urmează: (7) (7) Funcționarii publici membri ai organelor electorale și funcționarii aparatelor de lucru ale acestor organe, degrevați de atribuțiile de la locul de

(7) Funcționarii publici membri ai organelor electorale și funcționarii aparatelor de lucru ale acestor organe, degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent pentru perioada electorală, își păstrează statutul de funcționar public	Lucrurile urmează a fi clarificate fără echivocuri. Din Art.45(7) reiese că membrii organelor electorale ar avea statute diferite, deși ar trebui să aibă aceleași statute și atribuții.	muncă permanent pentru perioada electorală, își păstrează statutul de funcționar public <i>la locul de muncă permanent</i>.
Articolul 46. Dizolvarea consiliilor și birourilor electorale Consiliile și birourile electorale, constituite în condițiile prezentului cod, își încetează activitatea și se consideră dizolvate de drept la data confirmării rezultatelor alegerilor și validării mandatelor de către autoritatea competentă, dar nu mai devreme de soluționarea tuturor contestațiilor depuse în perioada electorală	Se referă această normă și la consiliile electorale de nivelul II, proclamate permanente?	
Articolul 52. Compensarea cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor (1) În cazul apariției circumstanțelor ce duc la încetarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova sau de primar până la expirarea termenului de 12 luni de la data adoptării hotărârii de validare a mandatului, concurentul	Circumstanțele sunt, de obicei, împrejurări care însoțesc o întâmplare, ele sunt obiective. De ce atunci e nevoie de impunerea compensațiilor?	

electoral care a desemnat candidatul ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova sau candidatul care a fost ales primar compensează cheltuielile suportate din bugetul de stat legate de organizarea și desfășurarea alegerilor.	Compensarea ar avea sens pentru descurajarea manifestării lipsei de responsabilitate. Cine ar putea constata lipsa de responsabilitate?	
Articolul 53. Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”	La articolul 53 se operează cu mai multe plafoane: a) Denumirea articolului se referă la <i>Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”</i> b) Punctul (1) se referă la <i>Plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral” sau în contul „Destinat grupului de inițiativă”, care este prestabilit – 0.1% din veniturile bugetului</i> c) Punctul (4) se referă la <i>plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral” al concurentului electoral/participantului la referendum</i>	

	Din text nu e clar la ce se referă plafonul general, fiindcă ba se vorbește de nivelul național, ba de resursele virate concurentului electoral (unuia din mulți). Ar trebui să fie clar la ce se referă plafonul general – la suma totală pe care o pot utiliza concurenții electorali în ansamblu într-un scrutin sau la suma plafonată ce-i o poate reveni fiecărei concurent în parte? În al doilea rând, introducerea coeficientului la aliniatul (3) pare a fi de prisos. Alegerile parlamentare și prezidențiale se desfășoară într-o singură circumscripție națională și nu e nevoie de calcularea coeficientului, fiindcă acesta va fi egal cu 1 (o unitate). Pentru alegerile locale generale, finanțarea în circumscripții se face proporțional numărului de alegători din circumscripția respectivă. Pentru grupurile de inițiativă, care colectează semnături trebuie să fie prevăzut că se oferă un anumit procent (1% sau 2%) din suma totală destinată finanțării în circumscripția respectivă.	
--	--	--

	Articolul în cauză nu oferă detalii despre finanțarea campaniilor candidaților independenți.	
Articolul 57. Regimul donațiilor b) donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață. Aceste donații sunt reflectate la valoarea lor de piață și se înscriu în limitele donațiilor prevăzute la alin. (4).	Cum se estimează valoarea de piață a serviciilor? Concurența poate face oferirea acelorași servicii la preț diferit....	
Articolul 61. Listele electorale (3) Listele electorale se întocmesc pe secții de votare în baza informației din Registrul de stat al alegătorilor. Lista unei secții de votare este ordonată alfabetic, după numele, prenumele alegătorilor, sau după denumirea străzii, numărul casei/ blocului în creștere, numele, prenumele alegătorilor. Arondarea alegătorilor la secțiile de votare se efectuează de către registratorii din cadrul autorităților publice locale, autorizați în acest sens, conform procedurii stabilite de Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor.	Este important să se specifice că responsabili de acuratețea listelor electorale sunt registratorii din cadrul autorităților locale!	

Articolul 61. Listele electorale (9) Listele electorale se transmit de către Comisia Electorală Centrală autorităților administrației publice locale cu cel puțin 22 de zile înainte de ziua alegerilor, într-un exemplar, ștampilat și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină. Lista electorală se transmite imediat biroului electoral al secției de votare pentru asigurarea verificării acesteia de către alegători, reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum și observatori. După efectuarea modificărilor, cu cel puțin 7 zile până în ziua alegerilor, listele se tipăresc repetat și se transmit cel târziu odată cu buletinele de vot, în 2 exemplare oficiale ștampilate și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină. Un exemplar este transmis pentru păstrare la primărie, prin intermediul biroului electoral. (10) Modificări în listele electorale pot fi solicitate Comisiei Electorale Centrale sau biroului electoral cel târziu cu 7 zile până în ziua alegerilor. Biroul electoral comunică imediat registratorilor din cadrul autorităților administrației publice locale modificările solicitate, cu anexarea actelor doveditoare.	Verificarea listelor electorale este foarte importantă. Totuși, nu este clar de ce e nevoie tipărirea listelor electorale tocmai în 3 exemplare? Ce e cu ocrotirea naturii cu o astfel de risipă de hârtie? Verificarea listelor electorale se face la Biroul secțiilor de votare. Întrebarea care se ivește este – secțiile de votare nu sunt dotate cu computere pentru ca verificare să se facă la solicitare? Este necesar să se studieze experiența zecelor de exerciții electorale din Republica Moldova pentru a înțelege la ce servește tipărirea listelor electorale în două exemplare, cu păstrarea unui exemplar la primărie. Au fost cazuri când exemplarele păstrate la primărie să fie solicitate? De ce e nevoie ca modificările să fie solicitate CEC-ului, dacă acestea sunt efectuate de către registratorii	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini textul după cum urmează: Articolul 61. Listele electorale (9) Listele electorale se transmit de către Comisia Electorală Centrală autorităților administrației publice locale, în format electronic, cu cel puțin 22 de zile înainte de ziua alegerilor. Lista electorală se transmite imediat biroului electoral al secției de votare pentru asigurarea verificării acesteia de către alegători, reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum și observatori. După consultarea listelor electorale la secțiile de votare și efectuarea modificărilor de către registratorii autorizați, cu cel puțin 7 zile până în ziua alegerilor, listele electorale oficiale cu alte semne de protecție pe fiecare pagină se tipăresc și se transmit cel târziu odată cu buletinele de vot birourilor electorale ale secțiilor de votare. (10) Modificări în listele electorale pot fi solicitate biroului electoral cel târziu cu 8 zile până în ziua alegerilor. Biroul electoral comunică imediat registratorilor din cadrul autorităților administrației publice locale modificările solicitate, cu anexarea actelor doveditoare. Registratorul verifică datele și efectuează, după caz, mențiunile
--	---	---

Registratorul verifică datele și efectuează, după caz, mențiunile corespunzătoare în Registrul de stat al alegătorilor.	împuterniciți din cadrul administrațiilor locale?	corespunzătoare în Registrul de stat al alegătorilor.
Articolul 70. Agitația electorală (2) Exercițiul acestui drept poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.	Art. 142 din Constituție prevede organizarea referendumului privind independența și suveranitatea RM. O campanie privind organizarea unui astfel de referendum ar atenta la integritatea teritorială?	
Articolul 70. Agitația electorală (5) Se interzic transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua alegerilor în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale, precum și acțiunea de organizare în perioada	Dacă se impun interdicții, ar trebui să fie propuse și măsuri de descurajare pentru încălcarea interdicției?	

electorală a transportării alegătorilor spre secția de votare.	Când nimerește alegătorul în transportul organizat, înainte de a se determina că dorește să voteze sau se urcă în transport, așteptând să fie convins?	
Articolul 74. Pregătirea buletinelor de vot (7) Birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova Comisia Electorală Centrală le expediază buletinele de vot cu cel puțin 5 zile înainte de ziua alegerilor, pornind de la numărul estimativ de alegători stabilit în baza informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și a celei acumulate de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai mult de 5000 de buletine de vot la fiecare birou electoral pentru fiecare zi de votare.	Potrivit Articolului 74 (2) Buletinele de vot se tipăresc pe hârtie opacă (mată), cel mai târziu cu 3 zile înainte de ziua alegerilor!	
Articolul 75. Timpul și locul votării Votarea se efectuează în ziua alegerilor între orele 07.00 și 21.00. Biroul electoral al secției de votare aduce la cunoștință publică timpul și locul votării cel mai târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor.	Cetățenii au nevoie să comunice cu Biroul electoral cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor, când au potrivit Articolului 62 dreptul să Verifice listele electorale prevede: (1) Listele electorale care vor cuprinde numele, prenumele, anul nașterii și domiciliul/reședința temporară a fiecărui alegător se fac accesibile în localurile secțiilor de votare, cu 20 de zile înainte	

	de ziua alegerilor. În același termen, alegătorilor li se comunică prin toate mijloacele de comunicare disponibile (mass-media, telefon, afișe, internet), posibilitatea verificării listelor electorale la sediul biroului secției de votare.	
Articolul 123. Numărarea mandatelor de deputat obținute de concurentul electoral (3) Candidatul independent se consideră ales dacă numărul de voturi valabil exprimate obținute de el constituie cel puțin unu la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.	Paragul de 1% pentru candidații independenți contravine prevederilor Art. 122, unde pragul e de 2%. E nevoie de o conceptualizare mai strictă a pragurilor electorale. De ce se introduc acestea și ce scop concret se urmărește prin fixare lor.	
Articolul 135. Stabilirea datei alegerilor (1) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se vor desfășura în termen de 2 luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, în conformitate cu art. 90 din Constituția Republicii Moldova.	Articolul 90 din Constituție se referă la Vacanța funcției de președinte. Pentru a nu admite intervenirea vacanței funcției din cauza expirării mandatului președintelui, alegerea noului președinte poate avea loc cu aproximativ o lună până la expirarea mandatului președintelui în exercițiu, așa cu a fost și este în versiunea actuală a Codului electoral	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini textul după cum urmează: Articolul 135. Stabilirea datei alegerilor (1) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se vor desfășura cu cel puțin 30 de zile și cel mult 60 de zile înainte de expirarea mandatului președintelui în funcție. (2) În caz de vacanță a funcției de Președinte al Republicii Moldova (în cazul demisiei,

		demiterii, imposibilității definitive de a exercita atribuțiile sau al decesului), data alegerilor se stabilește în termen de 2 luni din ziua în care a intervenit vacanța. (3) Parlamentul stabilește data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.
Articolul 159. Stabilirea datei alegerilor (1) Data alegerilor locale generale sau anticipate se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 70 de zile înainte de alegeri.	Alegerile locale anticipate nu pot avea loc în principiu, nici măcar cu ocazia eventualei reorganizări administrativ-teritoriale. Acest lucru a fost stabilit de Curtea Constituțională, în Hotărârea nr.10 din 19.02.2002. CC a statuat că mandatul de 4 ani al organelor administrației locale, stabilite de Codul electoral, nu poate fi întrerupt, inclusiv din reorganizării administrativ-teritoriale.	Remarca ADEPT Propunerea este de a defini textul după cum urmează: Articolul 159. Stabilirea datei alegerilor (1) Data alegerilor locale generale se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 70 de zile înainte de alegeri.

